

Pensjon og arbeidsinsentiver

Hvor langt er vi kommet og hva gjenstår?

Knut Rød

Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning

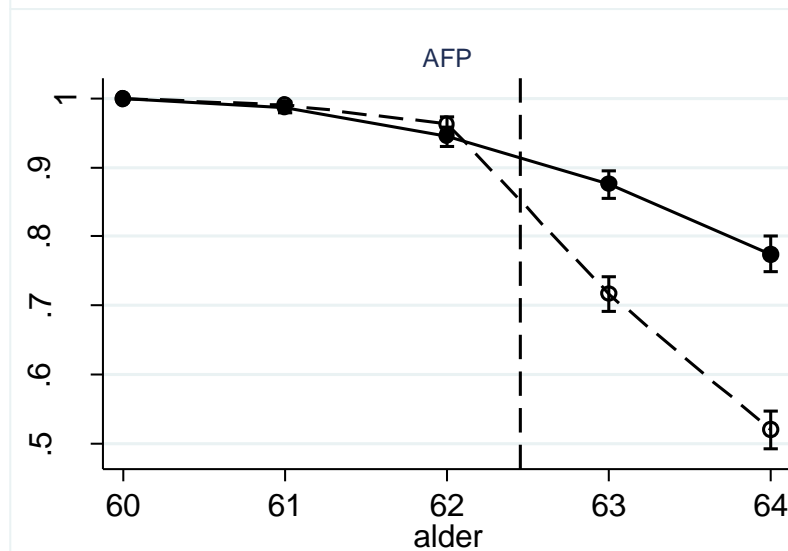
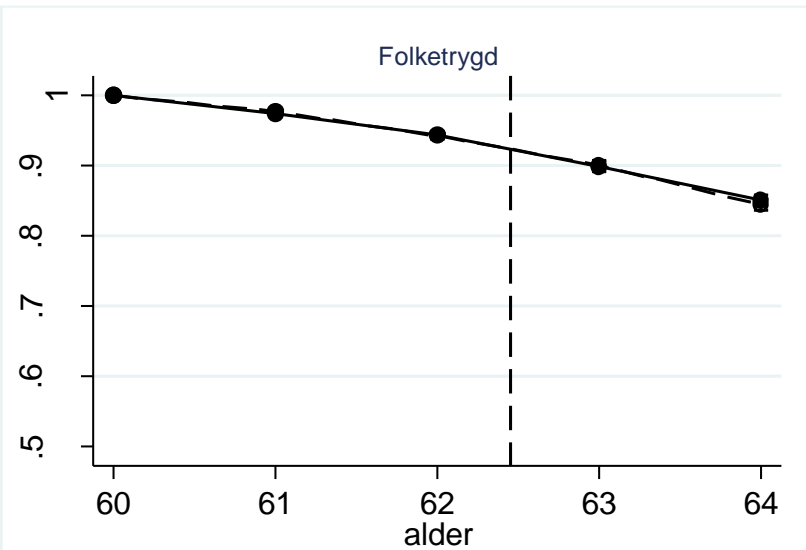
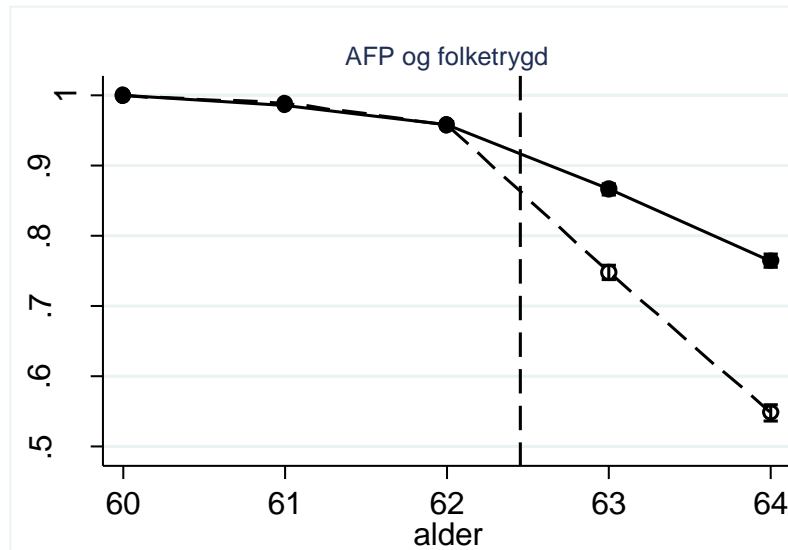
Ragnar Frisch Centre for Economic Research

www.frisch.uio.no

Vi er kommet langt!

- Ny og fleksibel folketrygd – med «frihet under ansvar»
- Ny AFP i privat sektor – bygget på samme grunnprinsipper og insentiver til fortsatt arbeid
 - Medførte dobling av gjennomsnittlig timelønn etter skatt og avkortning (ved fortsettelse i samme jobb)
- Nye tjenstepensjonsordninger i privat sektor – med mindre mobilitetshindre
- Ny uførepensjon – med sterkere insentiver til å arbeide (noe)

Store endringer i sysselsetting?

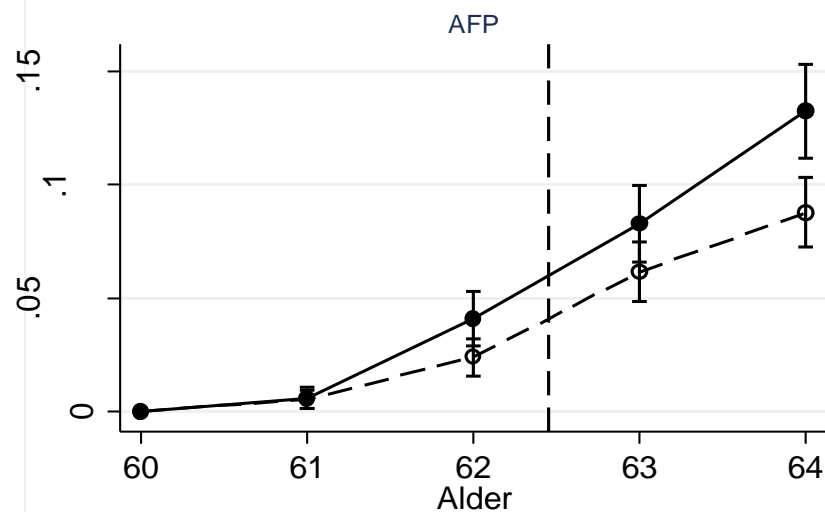
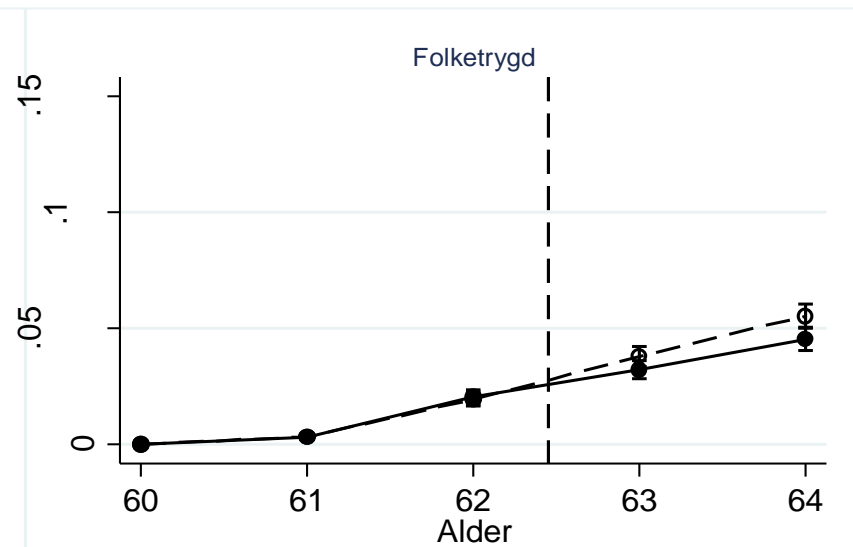
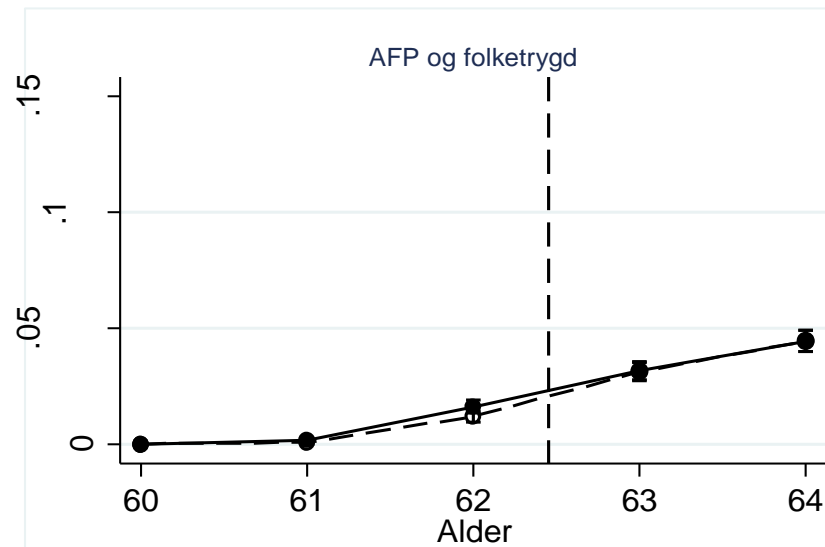
Andel sysselsatte i privat sektor – etter rettigheter til AFP og folketrygd

Heltrukken linje: Etter reformen (1949-50 kohortene)

Stiplet linje: Før reformen (1946-47 kohortene)

Kilde: Hernæs mfl. 2016

Konsekvenser for uføretrygd?

*Andel med uføretrygd fra privat sektor–
etter rettigheter til AFP og folketrygd*

*Heltrukken linje: Etter reformen
(1949-50 kohortene)*

*Stiplet linje: Før reformen
(1946-47 kohortene)*

Kilde: Hernæs mfl. 2016

Lignende atferdsendringer i «alle» grupper

- Endringer i arbeidsmønstre er i samme størrelsesorden i «alle grupper»
 - Kvinner – menn
 - Lav utdanning – høy utdanning
 - Lang yrkeskarriere – kort yrkeskarriere
 - Lav tidligere inntekt – høy tidligere inntekt
 - Med tidligere langtidssykefravær – uten tidligere langtidssykefravær

Kostnadene ved gammel og ny AFP i privat sektor

- Ny AFP litt dyrere enn gammel AFP ettersom den dekker alle (ingen avkortning)
 - Reformen ble «smurt» med ca. 150.000 per sysselsatt.
- Men arbeidstilbudsresponsen ga opphav til økte skatteinntekter
 - Ca. 205.000 mer i skatt for hele AFP-perioden – altså *mer* enn kostnadsøkningen!

Hva gjenstår?

- Pensjonsreform i offentlig sektor
- Samordning/videreutvikling/avvikling av AFP i privat og offentlig sektor?

Gjenoppretting av fordelingsmekanismer?

- Før: Fordelingshensyn ivaretatt ved subsidiering av tidlig avgang (særaldersgrenser, AFP)
 - «sliterne» trenger å gå av tidlig
- Nå: Fordelingshensyn i liten grad ivaretatt?

Insentivriktig fordelingspolitikk?

- Legge om tjenstepensjonsordningene slik at innbetalingene i mindre grad nøytraliserer folketrygdens fordelingsprofil
- Ekstra pensjonsinnbetalinger i belastende jobber/yrker (erstatning for særaldersgrenser)